

**HUMANITY IN
ACTION**

**BOSNA I
HERCEGOVINA**

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ

SEPTEMBAR 2022 – SEPTEMBAR 2023

SADRŽAJ

1. HUMANITY IN ACTION SUMMER FELLOWSHIP.....	3
1.1 HIA Summer Fellowship 2023 – opis programa.....	4
1.2 HIA Action projekti - National Endowment for Democracy.....	6
2. POTICANJE DEMOKRATSKIH VRIJEDNOSTI I AKTIVNOG GRAĐANSTVA MEĐU MLADIMA.....	8
2.1 Jedanaesti ciklus programa 2022/23	8
2.2 Prvi edukacioni modul programa	10
2.3 Sažeci predavanja	11
2.4 Drugi modul programa: individualno istraživanje.....	15
2.5 Treći modul program: trening iz projektnog i finansijskog menadžmenta	16
2.6 Četvrti modul programa: implementacija grupnih projekata	16
2.7 Peti modul programa: medijska promocija.....	18
2.8 Treća PDVIAGMM Alumni Konferencija - Oblikovanje budućnosti demokratskog liderstva mladih	19
2.9 Ceremonija zatvaranja programa.....	19
3. 12 LEKCIJA O NATO-U I BOSNI I HERCEGOVINI	20
4. TABLETOP REPRODUCTIVE RIGHTS.....	22
5. EUSYP BiH Alumni Network: Connecting Capacity-Building and EU-oriented Policy Practice among BiH Civil Servants	23
6. GOOD ENERGY IS GOOD LIVING! - INCREASING PUBLIC AWARENESS ON POSSIBILITIES OF ORGANIZING IN THE RENEWABLE ENERGY COMMUNITIES (RECS) IN BOSNIA AND HERZEGOVINA	24
7. OSTALE AKTIVNOSTI.....	25

1. HUMANITY IN ACTION SUMMER FELLOWSHIP

Humanity in Action BiH je i ove godine otvorila poziv dostavljanje prijave studenata_tica na učešće na HIA Summer Fellowship program u Kopenhagenu koji je planiran da će se održati u terminu 05. juni do 30. juni. 2023. godine, te na „US Mapping Democracy“ Fellowshipu, koji je planiran da će se održavati virtuelno i uživo (30. maja – 21. jun. 2023. godine). Poziv je bio otvoren za sve bosanskohercegovačke studente_ice dodiplomskog studija, Master studija, kao i za one koji su u posljednje dvije godine završili svoje visokoškolsko obrazovanje do 14. februara 2023. godine putem online aplikacije na [linku](#).

Ovogodišnja aplikacija se sastojala od nekoliko pitanja koja su se odnosila na motiv prijave na HiA Summer Fellowship program, kako i koliko su aplikanti aktivni u svojoj lokalnoj zajednici, te pitanja koji se odnosi na ideju za akcioni projekt. Na kraju aplikacije kandidati su trebali snimiti video u trajanju od jedne minute na temu kako oni promišljaju o ljudskim pravima u svojoj lokalnoj zajednici.

Tokom poziva smo aktivno radili na promotivnim aktivnostima programa na društvenim mrežama, i putem promotivnih materijala kako bismo privukli izvanredne kandidate. HIA Summer Fellowship smo promovisali na lokalnim univerzitetima, slanjem službenih dopisa sa molbom za oglašavanje svim javnim i privatnim univerzitetima u BiH, kao i lokalnim međunarodnim organizacijama.

18. januara je održan webinar za aplikante na HIA Summer Fellowship programe koji je moderirala i naša programska direktorica Zarja Marković. Tokom webinaru svaki od HIA ureda je ukratko predstavio fokus svog programa, nakon čega su Senior Fellowsi iz prošlogodišnje generacije odgovarali na brojna pitanja publike o svom iskustvu učešća na programu.

14. februara je zatvoren poziv za dostavljanje aplikacija za učešće bh. studenata na ovogodišnjim Fellowship programina. Do kraja februara mjeseca je obavljeno pregledavanje pristiglih aplikacija, te je odabrana grupa od 10 aplikanata za sljedeću fazu selekcije – online intervjui sa članovima HIA BiH tima i Senior Fellowsima.

U martu izvršeni su intervjui aplikanata, te je Komisija za odabir kandidata odabrala četiri kandidata, dva za Copenhagen fellowship, a dva za Mapping Democracy fellowship u Washington D.C.-u.

Komisiju su sačinjavali sljedeći članovi:

- Zarja Marković, Programska Direktorica HIA BiH – predsjednica Komisije
- Prof. Dr. Lamija Tanović, predsjednica UO HIA BiH – članica Komisije
- Ana Jovanović-Harrington, Senior Fellow (2016 John Lewis Fellowship) – članica Komisije
- Kate Powers, Senior Fellow (2019 Sarajevo Fellowship), članica Komisije
- Aiša Avdić Senior Fellow (2022 Sarajevo Fellowship), članica Komisije

Komisija je imenovala slijedeće kandidate za respektivne programe:

- Igor Panić (US Mapping Democracy Fellowship)

- Nersad Ikanović (US Mapping Democracy Fellowship)
- Isa Zuhrić (Kopenhagen Fellowship)
- Alen Kubat (Kopenhagen Fellowship)

Tokom maja su obavljene posljednje pripreme za ovogodišnji HIA Fellowship program. 31. maja je zvanično počeo online Mapping Democracy Fellowship, te se nastavlja od 11. do 19. juna u Washingtonu uživo. Fellowship programi u Kopenhagenu, Berlinu i Amsterdamu počinju 05. juna dvodnevni online programom za sve ovogodipnje Fellowse i trajaće do 30. juna. Bh. Fellowsi su se pripremali tokom maja za svoje programe iščitavanjem literature i u komunikaciji sa članovima timova u SAD-u i Kopenhagenu.

Humanity in Action sa zadovoljstvom predstavlja Fellowse koji će učestvovati na Fellowship 2023 programima. Fellowsi iz 12 zemalja i preko šest HIA ureda će učestvovati u četiri programa u Sjedinjenim Državama i Evropi. Humanity in Action Fellows su dinamični, strastveni mladi lideri kojima je duboko stalo do poboljšanja ljudskih prava, jačanja demokratije i promjene svijeta na bolje. O Fellowsima više na linku: <https://humanityinaction.org/fellowship/senior-fellow-community/international-2023-bluebook/?fbclid=IwAR2mucwirGg-DKWpXSTYda-VHv5BnaoSC1XQfkUVrTykdwT2jaLAWGtEXHo>

1.1 HIA Summer Fellowship 2023 – opis programa

Ovogodišnji Fellowship programi su, kao i ranije, počeli sa internacionalnim online programom za sve Fellowse. Tokom 5. juna i 6. juna, Fellowsi iz 6 zemalja su imali priliku učestvovati u programu ispunjenom učenjem, promišljanjem i povezivanjem, ujedinjeni zajedničkom posvećenošću stvaranju pravednijeg i inkluzivnijeg društva.

Prvi dan započeo je srdačnom video porukom Senior Fellowsa iz ranijih generacija koji su poželji dobrodošlicu novim Fellowsima u mrežu. Talia Dubovi, privremena izvršna direktorica Humanity in Action, također se obratila te poželjela svima dobrodošlicu i podijelila svoje uzbuđenje zbog predstojećeg programa. Judith Goldstein, pružila je historijski kontekst govoreći o viziji osnivanja organizacije. Projekcija dokumentarnog filma "Glasovi u praznini" osvijetlila je borbu marginalizovanih zajednica.

Drugi dan bio je fokusiran na zamršene veze između kolonijalizma i klimatske pravde. Claudia Ituarte-Lima, stručnjakinja za međunarodno pravo životne sredine, održala je snažan uvodni govor, ističući transformativni potencijal prava na zdravu životnu sredinu. Panel diskusija je istraživala prava urođenika, suverenitet i otpor. Perspektive Delesslina 'Rooa' George-Warrena i Gilberta Morishaw-a pružile su uvid u izazove s kojima se suočavaju autohtone zajednice. Učesnici su također naučili o uspješnoj akciji zajednice protiv ekoloških nepravdi. Bh. Senior Fellow Samir Beharić je podijelio je svoje iskustvo ujedinjavanja zajednice u BiH protiv izgradnje male hidroelektrane, čime su zaštitili lokalni eko sistem usprkos otporu lokalne političke scene.

Nacionalni programi su nastavljeni 8. juna dolaskom Fellowsa u Amsterdam, Berlin i Kopenhagen i završeni su uspješno 30. juna.

Amsterdam Fellowship program ponudio je studentima iz različitih disciplina i pozadina, kako iz Holandije tako i iz inostranstva, priliku da postanu dio zajednice kreatora promjena vođene akcijom. Program se fokusirao na istraživanje tema kao što su holandski kolonijalizam, reparacije, klimatska pravda, migracije, LGBTQIA+ priče, interseksionalnost i *ableizam*. Program je posebno ispitao kolonijalnu prošlost Holandije i njene trajne posljedice tokom 20. stoljeća do danas. Nedovoljno izloženi aspekti holandske istorije, uključujući njenu umiješanost u ropstvo, kritički su analizirani, a nedavno izvinjenje vlade podvrgnuto je promišljenom ispitivanju. Kroz radionice, diskusije i izgradnju zajednice, učesnici su se bavili uticajem kolonijalnog naslijeđa na holandsko društvo, istražujući dinamiku između manjinskog i većinskog stanovništva, kao i marginalizovanih grupa. Bavili su se pitanjima kao što su ogromna finansijska nejednakost, *ableizam*, fašizam i anti-migrantska retorika, istovremeno nastojeći da podrže demokratske vrijednosti. Program je pružio platformu za učesnike da razviju sopstvene akcione projekte, osnažujući ih da aktivno doprinosu rješavanju izazova ljudskih prava i podsticanju pozitivnih promjena.

Berlinski Fellowship program se fokusirao na njemačku kolonijalnu prošlost i njene trajne uticaje od 20. stoljeća do danas. Tokom programa, istraživanje njemačkog kolonijalnog naslijeđa zauzelo je centralno mjesto, otkrivajući njihov dubok uticaj na nacionalni identitet, društvenu strukturu i pejzaž ljudskih prava. Tišina koja okružuje ovo poglavlje evropske i njemačke historije u dominantnim diskursima sjećanja postala je žarište istraživanja. suočavajući se sa zapletima s kolonijalnom nepravdom, Fellowsi su se bavili značajem sjećanja na prošlost i njene međusobne povezanosti sa složenim izazovima s kojima se suočavaju različita demokratska društva, uključujući antisemitizam, rasizam, neprijateljstvo prema muslimanima, transfobiju, homofobiju, mizoginiju i druge oblike diskriminacije. Fellowsi iz Njemačke, Holandije, Poljske i SAD-a, okupili su se u Berlinu kako bi zajednički odgovorili na ova pitanja. Program je uključivao gostujuća predavanja, interaktivne radionice, zanimljive posjete lokacijama, grupne diskusije, refleksivne sesije i aktivnosti izgradnje kohezije grupe.

Kopenhagen Fellowship program istražuje pitanja klimatskih promjena, ljudskih prava i kriza demokratije u svijetu. **Alen Kubat** i **Isa Zuhrić** su su odabrani Fellowsi iz BiH za učešće. Kako osigurati demokratiju i ljudska prava u vremenima krize i nesigurnosti? Kako sačuvati fokus na klimatske promjene usred brojnih postojećih kriza u svijetu? I kako spriječiti da se akcija pretvori u apatiju? Cilj Fellowshipa je da se fokusira na klimatske promjene, demokratiju i ljudska prava, te da se istraže načini jačanja aktivnog građanstva i inspiriranja kontinuirane akcije. Kroz radionice, rasprave i prezentacije stručnjaka, političara, nevladinih organizacija, aktivista i drugih relevantnih aktera, polaznici su dobili znanja o tome kako se angažirati u najvećim izazovima današnjice i istražili su konkretne načine djelovanja.

Američki program „**Mapping Democracy**“ je ove godine započeo ranije (31. maja) u online formatu, a Fellowsi su boravili u Washingtonu od 11. do 19. juna. **Igor Panić** i **Nersad Ikanović** su odabrani Fellowsi iz BiH za učešće. Mapping democracy Fellowship okupio je grupu američkih i evropskih Fellowsa kako bi istražili i tumačili prostorne podatke vezane za ustanak 6. januara na Kapitolu u Washingtonu. Putem mapiranja i multimedijalnog pripovijedanja, Fellowsi su nastojali vizualizirati prednosti, nedostatke i krhkost američke demokratije. Program je uključivao virtualne radionice, kolaborativne projekte i angažman sa širom mrežom Humanity in Action. Program u Washingtonu uključivao je posjete

znamenitim lokacijama, radionice, gostujuće govornike i grupne diskusije. Fellowsi su kreirali mape i vizualizacije podataka koje su oslikavale krhkost i snagu liberalne demokratije. Program je završen povratkom Fellowsa u svoje zajednice kako bi dalje nastavili promišljati i istraživati globalne veze političkih i društvenih pokreta i primijenili znanje stečeno kroz Action projekte. Tokom cijelog programa, Fellows su istraživali teorije socijalne pravde, građanskog otpora i kolektivnog pamćenja, učili o tehnikama mapiranja i kreirali vlastite mape i vizualizacije podataka kako bi otkrili skrivene priče i izazvali promjene na različitim nivoima društva.

1.2 HIA Action projekti - National Endowment for Democracy

Nakon učešća na Fellowship programima, bh. Fellowsi su prešli na sljedeći korak – implementaciju Action projekata koje finansijski podržava National Endowment for Democracy. Fellowsi su do sredine mjeseca jula dostavili projektne prijedloge za četiri samostalna projekta, te su odobrena grant sredstva dodijeljena do kraja mjeseca. Implementacija Action projekata je planirana do kraja septembra, a medijska promocija je planirana u oktobru mjesecu.

“Privacy Issues on Dating Apps” (Igor Panić – Mapping Democracy Fellowship 2023) je projekat koji ima cilj, da u formi javne debate, podigne svijest mladih o opasnostima, odnosno, davanju ličnih informacija dating aplikacijama. Sam projekat će biti sproveden u dvije faze: u prvoj fazi će se održati edukacija sa manjom grupom mladih, koja će kroz tri sedmice, pod mentorstvom istraživati temu; te u drugoj fazi svoju argumentovanu analizu predstaviti u formi javne debate. Ciljna grupa na ovom projektu su prvenstveno mlade osobe od 18 do 25 godina, dok su lokalna srednja škola Gimnazija Gradiška ili nevladina organizacija MOST predviđeni kao mjesta održavanja/implementiranja projekta. U prvoj fazi, održaće se dvosatna edukacija o zaštiti podataka sa šest do osam mladih osoba sa područja Gradiške.

Nakon završene prve faze, učesnici/ce će pod mentorstvom istraživati temu kroz tri sedmice. U periodu između prve i druge faze projekta, učesnici/ce će biti raspoređeni/e u dva tima (propoziciju i opoziciju), nakon čega će na osnovu prethodnog istraživanja, formirati argumentaciju ZA i PROTIV davanja/otkrivanja informacija na dating aplikacijama. U drugoj finalnoj fazi, učesnici/ce će pred većom grupom mladih 2 , debatovati na temu “Zaštita podataka na dating aplikacijama: ZA i PROTIV”. Svako od učesnika/ce će svoju argumentaciju predstaviti kroz osam minuta, nakon čega će panel od troje sudija dati zaključno mišljenje o argumentaciji i zaštiti podataka na dating aplikacijama. Nakon završene debate, biće otvorena jednosatna diskusija za eventualna pojašnjenja o zaštiti podataka.

17. septembra je u okviru implementacije Fellow Igor Panić za ovogodišnju generaciju Poticanje demokratskih vrijednosti i aktivnog građanstva među mladima programa facilitirao debatnu radionicu na temu "Zaštita podataka na aplikacijama za upoznavanje". U sklopu radionice učesnici_e su kroz kratko predavanje o funkcionisanju algoritma aplikacija, istraživali zašto je korištenje aplikacija za upoznavanje korisno ili opasno, te na osnovu podataka u sklopu debate odgovorili na pitanja kao što su kako zaštititi svoju privatnost, da li je korištenje aplikacija za upoznavanje sigurno, koliko je lična sigurnost u online

prostoru ugrožena, na šta trebamo posebno obratiti pažnju? Cilj radionice je dizanje svijesti mladih o korištenju aplikacija za upoznavanje, kao i zaštite njihove privatnosti u online dating prostoru.

“Media Literacy Podcast Series” (Nersad Ikanović – Mapping Democracy Fellowship 2023)

Mladi ljudi danas provode dosta vremena na internetu. Prema istraživanju Mediacentra.ba, kako bi bili informirani, mladi u Bosni i Hercegovini uglavnom prate online medije, dok tradicionalne medijske forme čine neznatan udio medijske potrošnje među mladima u našoj zemlji. Ipak, mladi su istovremeno nezadovoljni medijskim sadržajem koji im se prezentuje, i smatraju ga manipulativnim i pristrasnim. Stoga je cilj ovog projekta, koji će se provoditi u obliku podcasta, podizanje svijesti o medijskoj potrošnji. U skladu s tim, ciljevi radionice su podsticanje kritičkog mišljenja, unapređenje medijskih kompetencija i borba protiv lažnih vijesti.

Akcionni projekat „Podcast medijske pismenosti“ realizovan je tokom mjeseca avgusta. Epizode podcasta su snimljene putem Zoom-a. Nakon toga, nakon što su uređeni, objavljeni su na internetu. Jedna od epizoda je sponzorirana, pa je njen doseg znatno bolji od dosega ostalih epizoda. Ipak, epizode su dostupne online, a u narednim mjesecima objektivna evaluacija će jasnije ukazati kakav je utjecaj imao ovaj poduhvat. Konačno, prisustvo u lokalnim medijima od oktobra nadalje će povećati medijsku vidljivost cijelog projekta. Komunikacija sa medijskim mentorom protekla je glatko.

U prve dvije epizode podcasta, dva gosta su bili studenti, koji su aktivni u civilnom društvu. Odabrao ih je i preporučio menadžment Mediacentra jer imaju dokazanu evidenciju učešća na medijskim seminarima. Druga dva gosta su medijski profesionalci koji direktno ili indirektno sarađuju sa Mediacentrom Sarajevo. Razgovori su bili vrlo interaktivni i učesnici su izrazili zahvalnost na pozivu i učešću u projektu.

“Research of everyday individual activity footprint and definition of individually achievable practices supporting sustainable life (Sustainable life/living practices (SLPs): (a path towards the SDGs))” Isa Zuhrić (Copenhagen Fellowship 2023)

Nakon analize Ciljeva održivog razvoja (SDG), primjećuje se da SDG ciljevi trebaju postići na nacionalnom i globalnom nivou, ali nedostaje individualno ostvariv cilj za motivisane pojedince. Ciljevi održivog razvoja služe kao globalni plan, ali pojedinci nemaju jasan cilj za sebe. Projekat ima cilj kreirati prakse održivog života, slično SDG-ovima, kako bi podržale postizanje tih ciljeva. Prakse će se bazirati na istraživanju otiska pojedinca iz svakodnevnih aktivnosti i njihovog uticaja na smanjenje tog otiska.

Cilj je definisan za svakog pojedinca, mjerljiv kroz procjene ili dobrovoljna istraživanja o uticaju praksi na troškove i otisak. Preliminarne prakse će biti bazirane na podacima iz nacionalnih i međunarodnih izvora, s fokusom na Bosnu i Hercegovinu, kasnije potencijalno proširujući istraživanje. Prakse će biti prilagođene i podržane podacima, prezentirane razumljivo od srednjoškolaca do starijih.

Materijal će biti postavljen na web stranicu, a poster i će biti dostupni školama i preduzećima. Cilj je da se projekat predstavi lokalnoj zajednici, mladima i političarima, možda čak i UN Agencijama u Bosni i

Hercegovini. Istraživanje će biti sprovedeno od strane radne grupe mladih iz partnerstva nevladinih organizacija.

"Bijela Hronika" (Alen Kubat – Copenhagen Fellowship 2023) je podcast projekat vođen željom da se promijeni prevladavajući narativ o Bosni i Hercegovini. Suština ovog podcasta leži u fokusu na isticanju pozitivnih vijesti i priča mladih ljudi koji aktivno doprinose svojim zajednicama. Glavna ideja iza "Bijele Hronike" je pružiti potrebnu platformu gdje mladi mogu imati glas i dijeliti svoja iskustva, ideje i inicijative koje doprinose unapređenju društva. Ovaj podcast nastoji da se suprotstavi prevladavajućim negativnim vijestima i "clickbait" člancima koji često zasjenjuju pozitivne napore mladih pojedinaca na Balkanu. Pomjeranjem fokusa na inspirativan rad mladih, "Bijela Hronika" ima za cilj da inspiriše nadu i optimizam među slušaocima, podstičući osjećaj kolektivne odgovornosti i podsticaj za aktivno učešće u zajednici.

Podkast služi kao megafon za ove nepriznate heroje, pružajući im platformu da podijele svoje priče uspjeha, projekte i nastojanja. Cilj je da se proslave njihovi uspjesi, otpornost i odlučnost u suočavanju sa društvenim pitanjima, pokazujući da nijedno dobro djelo ne ostaje neprimijećeno. Kroz prikazivanje pozitivnog uticaja koji mladi ljudi mogu imati u Bosni i Hercegovini, "Bijela Hronika" teži da pokrene efekat pozitivnih promjena. Putem ove platforme, slušaoci ne samo da se izlažu ohrabrujućim vijestima, već su i osnaženi da sami preduzmu akciju. Namijenjeno je da postane katalizator za veći broj mladih koji se uključuju u aktivnosti izgradnje zajednice, shvatajući da i oni mogu značajno doprinijeti dobrobiti svojih kvartova i šire. Vizija "Bijele Hronike" je da inspiriše novi narativ koji pojačava glasove nade, empatije i saosjećanja na Balkanu. Pružajući osvježavajuću alternativu negativnosti često prisutnoj u vijestima, podcast ima za cilj stvaranje uravnoteženijeg i konstruktivnijeg razgovora o potencijalu za pozitivnu transformaciju. Konačno, "Bijela Hronika" teži izgradnji osjećaja solidarnosti i zajedničkog cilja među mladima Bosne i Hercegovine, podsjećajući ih da mogu biti moćni agenti promjene u svojim zajednicama. Putem ove platforme, mladi se ohrabruju da sanjaju veliko, djeluju odlučno i aktivno doprinose kolektivnom putovanju ka svjetlijoj i saosećajnijoj budućnosti za svoju zemlju.

2. POTICANJE DEMOKRATSKIH VRIJEDNOSTI I AKTIVNOG GRAĐANSTVA MEĐU MLADIMA

2.1 Jedanaesti ciklus programa 2022/23

01. oktobra 2022. godine je započela implementacija 11. ciklusa PDVIAGMM programa nakon što je odobren dvogodišnji grant od strane National Endowment for Democracy. Otvoreni poziv za slanje prijava za učešće je otvoren 10. oktobra, koji je objavljen na HIA BiH kanalima društvenim mreža, [web stranici](#), mailing listom listom je posaljn cjelokupnoj HIA BiH mreži, te je molbom za objavu poslan svim Univerzitetima i fakultetima u BiH, te svim relevantnim online portalima koje posjećuju studenti u potrazi

za prilikama za dodatno obrazovanje i izgradnju vještina. Prijave je moguće bilo slati putem [formulara na linku](#) do 10. novembra 2022. godine.

Krajem mjeseca s ponosom smo predstavili kratki dokumentarni video kojim obilježavamo 10 godina trajanja našeg prvog Fellowship PDVIAGMM programa za bh. mlade. Bilo je zadovoljstvo prisjetiti se početaka naše Fondacije i mnogih lijepih trenutaka koje smo dijelili kroz godine tokom snimanja sa trenutnim i prošlim članovima koordinacijskog tima PDVIAGMM programa i UO Fondacije. Na mnogo načina, HIA BiH je rasla i razvijala se uporedo sa PDVIAGMM programom, ali i mnogim drugim programima koje smo tokom 10 godina uspješno implementirali sa više stotina mladih iz cijele Bosne i Hercegovine. Video je dostupan na [linku](#).

U toku mjeseca novembra, nastavljena je kampanja promocije poziva za učešće na programu na društvenim mrežama Fondacije. 10. novembra 2022. zatvoren je poziv za prijave za učešće na koji je pristiglo ukupno 29 prijava. Pored toga, za poziciju program interna izabrana je Alumna Šejla Halilbegović (PDVAIGMM 2021/22).

Poslije pred-selekcije, obavljani su online intervjui sa pozvanim kandidatima i kandidatkinjama koji su se prijavili za učešće. Nakon obavljenih intervjua, uslijedila je priprema za prvi modul programa koji je planiran u terminu 10.-18. decembar 2022. godine, te je u tu svrhu dogovoren prostor u kojem će se radionice održavati. Veoma smo sretni da nas je i ove godine Ekonomski fakultet UNSA podržava ustupanjem sale gdje ćemo održati svih 9 dana programa. Pripremljen je nacrt agende, te su kontaktirani predavačice i predavači za prvi modul te je uspješno kompletirana agenda programa.

Odabrani učesnici i učesnice su:

Ime i prezime:	Mjesto:	Visokoškolska ustanova (univerzitet, fakultet, visoka škola):	Smjer:	Godina studija:
Selma Pandža	Sarajevo	Ekonomski fakultet Univerziteta u Sarajevu	Financijski i Marketing Menadžment - smjer na engleskom jeziku	Druga godina
Nudžejma Karajić	Velika Kladuša	Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu	Sigurnosne i mirovne studije	Druga godina
Layla Jusko	Sarajevo	Sarajevo School of Science and Technology Univerzitet	Političke nauke i međunarodni odnosi	Treća godina
Kana Bajrić	Bihać	Pravni fakultet Univerziteta u / Bihaću		Treća godina

Isidora Trivković	Foča	Filozofski fakultet Univerziteta u Istočnom Sarajevu	Novinarstvo i odnosi s javnošću	
Haris Sadžak	Sarajevo	Internacionalni Univerzitet u Sarajevu	Elektrotehnika i elektronika	Druga godina
Adela Mujezinović	Sarajevo	International Burch University	Međunarodni odnosi i Evropske studije	Prva godina
Kenan Tršić	Sarajevo	Univerzitet "Sinergija" Bijeljina	Računarstvo i informatika	Druga godina
Amina Sejmenović	Sarajevo	Ekonomski fakultet Univerziteta u Sarajevu	FM & MM - Financial Management	Treća godina
Dženan Sejdinović	Banovići	Filozofski fakultet Univerziteta u Tuzli	Socijalni rad	Četvrta godina
Ajna Mešić	Sarajevo	Internacionalni Univerzitet u Sarajevu	Međunarodni odnosi	Druga godina
Alma Ramić	Tuzla	Internacionalni univerzitet u Sarajevu	Međunarodni odnosi	Druga godina
Amar Buljubašić	Zavidovići	Univerzitet u Sarajevu/Univerzitet u Bologni	Demokratija i ljudska prava	Peta godina
Jovana Mišikić	Pale	Filozofski fakultet Univerziteta u Istočnom Sarajevu	Ruski jezik i književnosti i međunarodni odnosi	Treća godina
Muhamed Ahmuljić	Tuzla	Fakultet humanističkih nauka Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru	Bosanski jezik i književnost	Prva godina

2.2 Prvi edukacioni modul programa

Prvi edukativni modul programa je održan u terminu 10.-19. decembar 2022. godine, na Ekonomskom fakultetu UNSA koji je nastavio svoju podršku programu nakon Covid-19 pauze. Tokom devetodnevno program, učesnici programa su imali priliku razgovarati sa univerzitetskim profesorima, aktivistima, državnim službenicima, novinarima, kao i ekspertima iz oblasti poduzetništva i komunikacija. Prvi modul je okončan trodnevnom debatom radionicom. Na kraju svakog radnog dana, učesnici su diskutirali o temama obrađenim u toku dana, te su imali praktične dijelove iz kojih su mogli naučiti kako se obratiti

zvaničnim institucijama, kako biti uključen u svoju lokalnu zajednicu itd. Na kraju svakog dana učesnici_ice su imali priliku da iznesu svoje utiske tog dana, ukoliko su imali neke nedoumice, sugestije i/ili prijedloge. Ove godine, kao i prethodnih, potrudili smo se da pozovemo kvalitetne predavače koji svoje iskustvo mogu da prenesu na naše učesnike_ce.

2.3 Sažeci predavanja

ŽIVOT U "INKLUZIVNOM" BH. DRUŠTVU - Jakob Finci, predsjednik jevrejske zajednice BiH

Program je počeo na međunarodni dan ljudskih prava predavanjem čiji su fokus prava manjina u bh. društvu. Jakob Finci, predsjednik jevrejske zajednice BiH, je govorio o zajedničkoj borbi za inkluzivno bh. društvo kroz jedan od najznačajnijih slučajeva pred Evropskim sudom za ljudska prava iz BiH sa Dervom Sejdićem, te je našim Fellowsima predstavio napore u proteklim godinama koji se tiču zalaganja za implementaciju presude Sejdić – Finci, koja je pred Evropskim sudom za ljudska prava proglašena diskriminatornom.

POLITIČKO PREDSTAVLJANJE I POLITIČKO UČEŠĆE NACIONALNIH MANJINA U BIH - dr. Maja Savić-Bojanić, Sarajevo School of Science and Technology

Maja Savić – Bojanić, profesorica na SSST-u, govorila je o načinima na koje se nacionalne manjine u BIH mogu uključiti u u politiku. Također govorila je o značaju i nužnosti učešća svih građana_ki u političkim procesima jedne države.

AKTIVNO GRAĐANSTVO I MEDIJI U BIH - Leila Bičakčić, direktorica Centra za istraživačko novinarstvo (CIN)

Leila Bičakčić, direktorica Centra za istraživačko novinarstvo, govorila je o aktivnom građanstvu te o načinima na koje građani, u saradnji sa različitim medijima, mogu doprinijeti smanjenju korupcije te sprječavanju koruptivnih radnji u društvu.

"#gamEscape playsession" interaktivna igra, Daniel Lazarević, HIA BiH Team

Prvi dan programa smo završili učenjem kroz igru. S našim Fellowsima smo igrali dvije igrice na ploči nastale u okviru projekta #gamEscape, UNFPA Bosnia and Herzegovina, "4FK" i "Behind the Wall" i novu igru na ploči - "Ciklus", koja će biti uskoro dostupna za download i igranje. Sesiju je facilitirao naš Daniel Lazarević koji je sa Fellowsima razgovarao o važnim porukama koje ove igrice nose. Fellowsi su bili veoma zadovoljni ovom sesijom te su dali pozitivan feedback na igrice i poruke koje one nose.

TRENTNI IZAZOVI BH. DEMOKRATIJE - doc.dr. Midhat Izmirlija, Pravni fakultet UNSA

Drugi dan programa započeli smo predavanjem Midhata Izmirlije, profesora sa Pravnog fakulteta UNSA, koji je govorio o različitim izazovima demokratije u BiH. Profesor Izmirlija je u razgovoru sa fellowsima najprije definisao sami pojam demokratije te im je predstavio značajne filozofske koncepte ovog pojma, nakon čega je govorio o mehanizmima zaštite ljudskih prava, predviđenih Ustavom i zakonima.

KOMUNIKACIJA S ORGANIMA JAVNE UPRAVE U BIH - Aiša Telalović, Organized Crime and Corruption Reporting Project

Aiša Telalović stavila je fokus svog predavanja na komunikaciju sa organima javne uprave u Bosni i Hercegovini. U toku svog predavanja govorila je o Zakonu o slobodi pristupa informacijama, njegovom značaju te načinu primjene. Također, Aiša je predstavila lična iskustva u komunikaciji sa javnom upravom, čime je značajno olakšala razumijevanje važnosti ovog Zakona. Naglašavajući kako je pristup informacijama fundamentalno ljudsko pravo, predstavila je i druge pravne akte kojima se olakšava pristup informacijama.

BIH I ZAŠTITA LJUDSKIH PRAVA U MEĐUNARODNOM OKRUŽENJU – Anesa Kundurović, MVP BiH

Anesa Kundurović, karijerni diplomata u rangu ambasadora BiH sa više od 20 godina iskustva u međunarodnim poslovima i diplomatiji, je s Fellowsima razgovarala o pozicioniranju BiH u međunarodnom sistemu ljudskih prava, o ulozi i značaju tradicionalnih aktera u međunarodnim odnosima, o svojem ambadorskom iskustvu u mnogim zemljama i o naučenim lekcijama koje se mogu i trebaju prenijeti i primjenjivati u bh. društvu kako bi postalo bolje društvo za sve generacije njenih građana.

BH. EKONOMIJA I MEĐUNARODNI EKONOMSKI TOKOVI - Samira Sulejmanović, šefica Odjela za bilateralne trgovinske odnose, MVTEO BiH

Samira Sulejmanović, šefica Odjela za bilateralne trgovinske odnose u Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, održala je veoma dinamično i interaktivno predavanje u toku koje su fellows imali priliku učiti o ciljevima vanjskotrgovinske politike BiH, mreži međunarodnih sporazuma te pitanjima uvoza i izvoza u BiH.

BIH, ODRŽIVI RAZVOJ I ZAŠTITA OKOLIŠA – Dr. Sanela Klarić, Internacionalni Burch univerzitet

Dr. Sanela Klarić, stručnjakinja u oblasti održivog razvoja i cirkularne ekonomije, se dotakla mnogo različitih aspekata zaštite okoliša u BiH, posebno u vezi sa projektima održivog ruralnog razvoja, te stanja u Sarajevu u pogledu zagađenja zraka koje je veoma alarmantno, posebno u zimskim mjesecima. Dr. Klarić je govorila i o nužnosti sistematske edukacije djece i mladih u BiH o važnosti zaštite okoliša i zraka, kao i mogućnostima i prednostima koje naša država posjeduje da bismo živjeli zdravo i u skladu sa našom planetom. Također je govorila o promicanju velikog potencijala Bosne i Hercegovine za razvoj kroz korištenje vlastitih prirodnih resursa, podržanih interdisciplinarnim pristupom i povezivanjem polja arhitekture, stanovanja, ruralnog razvoja, zaštite životne sredine, klimatskih promena, ekonomije i zapošljavanja.

BORBA ZA PRAVA “NEVIDLJIVIH” GRUPA U BH. DRUŠTVU - Ajna Jusić, predsjednica UG 'Zaboravljena djeca rata'

Ajna Jusić, predsjednica Udruženja Zaboravljena djeca rata, govorila je o veoma važnoj temi zaboravljenih i marginalizovanih skupina u bh društvu – žena žrtva ratnih silovanja, kao i djece rođene kao posljedica ratnih silovanja. Ajna je predstavila rad svog udruženja, te je istakla važnost zajedništva i solidarnosti u procesu izgradnje boljih društava.

ŽENE I IZBORI: PREDSTAVLJANJE ŽENA U BH. POLITICI - Maja Gasal – Vražalica, direktorica Academy for Women

Maja Gasal – Vražalica govorila je o podzastupljenosti žena u političkim procesima u Bosni i Hercegovini te je naglasila važnost i nužnost boljeg predstavljanja i zastupljenosti žena u ovim procesima. Također, objasnila je način na koji žene dopijevaju na izborne liste te je naglasila nužnost promjene ovakve prakse.

BIRATI I BITI IZABRAN: UČEŠĆE MLADIH NA IZBORIMA U BIH – Dario Jovanović, Koalicija „Pod lupom“

Dario Jovanović, Koalicija Pod Lupom, je s Fellowsima razgovarao o izbornom procesu i zakonodavstvu u BiH. Dario je ukratko objasnio strukturu izbornog toka, ulogu građana i izbornih tijela, raspodjelu glasova, te je naglasio nužnost podizanja svijesti o izbornim nepravilnostima i izgradnji izborne kulture u BiH.

BH.MEDIJI: ZAKONSKI OKVIR, PRITISCI I FINANSIRANJE - prof.dr. Belma Buljubašić, Fakultet političkih nauka UNSA

Belma Buljubašić, profesorica Fakulteta političkih nauka, nastavila je sa fellowsima_kama razgovarati o medijima i njihovoj ulozi u demokratskim društvima. Profesorica je predstavila zakonske regulative medija u BiH te je govorila o različitim napadima i pritiscima koje novinari i novinarki nerijetko doživljavaju.

MEDIJSKA PISMENOST U BIH - Anida Sokol, istraživačica i projektna koordinatorica, Mediacentar Sarajevo

Anida Sokol, iz Mediacentra, govorila je važnosti nezavisnog medijskog izvještavanja u demokratskim društvima, čime je nastojala objasniti fellowsima_kama značaj prepoznavanja ispravnog medijskog sadržaja te je naglasila štetnost propagande i nezavisnog izvještavanja.

STUDENSKI AKTIVIZAM – ISKUSTVA I PRAKSE, Armela Ramić, advokatica

Armela Ramić predstavila je svoja iskustva aktivnog zalaganja za studentska prava za vrijeme svog studija te je interaktivnom vježbom, u toku koje su fellows imali zadatak da napišu formalni zahtjev kroz koji traže ostvarenje nekog svog prava.

ZNAČAJ ETNIČKE PRIPRADNOSTI U POST-KONFLIKTNOJ BIH - prof. dr. Adis Maksić, International Burch University

Adis Maksić, profesor sa Internacionalnog Burch univerziteta je razgovarao o značaju etničke pripadnosti u bh društvu. Također, predstavljajući načine na koje je došlo do izmjena u etničkom sastavu u određenim dijelovima države, potakao je interesantnu diskusiju.

DIJALOG I TOLERANCIJA - prof. dr. Dino Abazović, Fakultet političkih nauka UNSA

Peti dan programa započeo je predavanjem profesora Dine Abazovića, sa Fakulteta političkih nauka. Profesor je govorio o terminima dijaloga i tolerancije te je naglasio njihov značaj u kontekstu bh društva. Također je govorio o stereotipima i predrasudama, ali i o značaju tradicije, što je potaklo diskusiju među fellowsima.

KOLEKTIVNO SJEĆANJE I MEMORALIZACIJA U POST-DEJTONSKOJ BIH - Velma Šarić, predsjednica Post Conflict Research Center (PCRC)

Velma Šarić, direktorica Centra za postkonfliktna istraživanja, govorila je o memorijalizaciji i suočavanju sa prošlošću te je predstavila rad svoje organizacije. Također, prikazala je film koji govori o određenim ratnim dešavanjima, što je fellowsima_kama bilo veoma interesantno i važno.

EU I BIH: ČLANSTVO - ZAŠTO I KAKO? - doc.dr.Nedžma Džananović, Fakultet političkih nauka UNSA

Šesti dan predavanja započeli smo sa profesoricom Nedžmom Džananović – Mirašćijom, koja je govorila o Europskoj uniji – načinu na koji je nastala, njenom značaju i strukturi te putu Bosne i Hercegovine ka njoj.

GENDER MAINSTREAMING – Masha Durkalić, UN Women

Program smo nastavili u razgovoru sa Mashom Durkalić, #ŽeneBiH na temu rodne (ne)ravnopravnosti prateći tri oblasti: nasilje nad ženama, političko učešće i ekonomsko osnaživanje žena, koje su još uvijek problematične oblasti. Masha je Fellowsima skrenula pažnju i na dobre stvari koje treba spomenuti u vezi feminističkog aktivizma na ovim prostorima koji je došao nakon rata, uglavnom potaknut od strane feminističkih nevladinih organizacija koje su se transformisale u ženske pokrete, a to se uglavnom odnosi na jak sektor ženskog civilnog društva, odgovarajući zakonski okvir i tradiciju emancipacija. Predavanje smo završili govoreći o femicidu i protestima koji su se desili ove godine usljed povećanog broja ubistava žena od strane partnera.

INKLUZIVNI AKTIVIZAM I BORBA ZA RAVNOPRAVNOST - Dajana Bakić i Liam Isić, Sarajevski otvoreni centar SOC

Dajana Bakić i Liam Isić su govorili o položaju i pravima LGBT zajednice u BiH. Također, predstavili su neke od predrasuda sa kojima se članovi_ce zajednice susreću te su predstavili važnost borbe za prava i ove zajednice.

INKLUZIVNO DRUŠTVO: PRILIKE I IZAZOVI - Alma Mujanović, osnivačica "Znak za riječ"

Alma Mujanović govorila je značaju i nužnosti društvene inkluzije. Nakon toga, učila je fellowse osnovama znakovnog jezika te je zajedno sa njima poslala poruku o važnosti inkluzije. Poruka je poslana na znakovnom jeziku, što je fellowsima_kama bilo naročito interesantno.

Naredni dan fellowsi_ke su imali priliku prisustovati završnoj ceremoniji projekta Defending Euro-Atlantic Values. Slušali su izlaganje policy brief radova te su sudjelovali u diskusiji.

PSIHODRAMSKA RADIONICA - Zvezdana Jakić, Udruženje "Psihodrama"

Dan je završen psihodramskom radionicom sa Zvezdanom Savić. Fellowsi_ke su podijelili svoja osjećanja te su razgovarali o njima i podijelili neka od svojih promišljanja za vrijeme radionice.

UVOD U METODOLOGIJU ISTRAŽIVANJA – prof.dr. Jasmin Hasić, HIA BiH

Fellowse smo zatim uveli u drugi modul programa - individualno istraživanje. Govorili smo o metodologiji istraživanja kojom će se koristiti prilikom traženja implementiranih društvenih politika

i inicijativa širom svijeta kako bi došli do preporuka koje se mogu primijeniti u našem društvu, a koje će predstaviti u formi policy papera, infografike, videa, podcast i slično.

Posljednja 3 dana programa fellowsi su imali **trodnevnu debatu radionicu** sa *Ivanom Kešić*, program menadžericom CIVITAS-a. Kroz interaktivnu trodnevnu radionicu, gđa Kešić je prisutne upoznala s historijskim razvojem i oblicima debate. Učesnici su zatim upoznati sa debatnom formom Roberta Popera koju su nastavili koristiti u individualnom i timskom radu kako bi razvili svoje sposobnosti kritičkog razmišljanja u izgradnji slučaja, a istovremeno su kroz prezentaciju prakticirali svoje govorničke vještine. Tokom tri dana izrazito aktivne radionice, fellowsi su učestvovali u četiri debate, istražujući teme vezane za ljudska prava i demokratiju koje su analizirane tokom prvih šest dana programa, te naučili kako pristupiti tim temama s različitih gledišta.

2.4 Drugi modul programa: individualno istraživanje

U okviru drugog modula PDVIAGMM programa fellowsi_ke, podijeljeni u tri grupe, rade na istraživanju i pisanju policy paper radova, koji će biti objavljeni u formi infografika. Mentori_ce ove godine su bili Senior fellowsi_ke Fondacije: Nikolina Sladojević, Ana Jovanović i Daniel Lazarević.

Mentorica Nikolina Sladojević: Nudžejma Karajić, Kana Bajrić, Muhamed Ahmuljić, Kenan Tršić, Selma Pandža

Mentor Daniel Lazarević: Layla Jusko, Adela Mujezinović, Amina Sejmenović, Jovana Mišikić, Haris Sadžak

Mentorica Ana Jovanović: Dženan Sejdinović, Amar Buljubašić, Isidora Trivković, Ajna Mešić, Alma Ramić

U toku mjeseca marta učesnici_e PVDIAGMM programa su završili i predali svoje projekte kreirane u okviru drugog modula – individualno istraživanje, te su na kraju mjeseca održali online prezentacije svojih radova ostalim učesnicima programa i Projektnoj Direktorici Zarji Marković. Radovi su poslani na adrese adekvatnih institucija u Bosni i Hercegovini.

Početkom mjeseca aprila, učesnici su prezentovali su online svoje policy brief radove i infografike te su dobili konstruktivan feedback. Naredni online susret je bio organizovan sa prošlogodišnjim učesnicima programa koji su im prezentovali projekte Mirotraganje i Dani prijateljstva, te Alumni projekat Flowering Marathon. Alumniji su govorili o procesu implementacije svojih projekta i odgovorili na pitanja koja su ovogodišnji učesnici imali, o idejama, budžetiranju i implementaciji.

2.5 Treći modul program: trening iz projektnog i finansijskog menadžmenta

U periodu 27.4.2023. - 30.4.2023. u Neumu je održan trodnevni trening projektnog menadžmenta u toku kojeg su učesnici_ce imali priliku da uče o načinima kako napisati uspješnu projektnu aplikaciju, kako odrediti prikladan budžet te kako efikasno implementirati civilnu kampanju. Jednako tako, dobili_e su zadatak da razmisle o aktuelnim problemima u bosanskohercegovačkom društvu te da u grupama adresiraju jedan problem koji će nastojati riješiti u narednim mjesecima, kroz svoje civilne kampanje. Unutar svake su napravili raspodjelu uloga na projektnog koordinatora, finansijskoj menadžera, PR menadžera i nekoga ko će pisati narativni izvještaj.

Rad u grupama urodio je sa 4 različite i inovativne civilne kampanje osmišljene pod generalnom temom: "URBANIZAM: Oplemenjivanje urbanih prostora glasovima mladih". kroz koje će učesnici_ce nastojati riješiti određene probleme koje su prepoznali kao ključne u ovom periodu u bosanskohercegovačkom društvu. Grupe su se fokusirale na različite probleme, što je povećalo uspješnost treninga, budući da je pokazalo raznolikost interesa učesnika_ca, što će dodatno obogatiti Projekat.

2.6 Četvrti modul programa: implementacija grupnih projekata

U toku mjeseca maja, učesnici programa PDVIAGMM su započeli rad na implementaciji svojih kampanja. Učesnici su podijeljeni u četiri grupe, te su vodili četiri kampanje koje su vezane za centralnu temu „Urbanizam: oplemenjivanje urbanih mikro-prostora glasovima mladih“.

Učesnici su osmislili slijedeće kampanje:

Grupa A: „Danas nismo, sutra jesmo“ – mozaici gradova budućnosti

Učesnici PDVIAGMM projekta - Nudžejma Karajić, Kenan Tršić, Amar Buljubašić i Amina Sejmenović - vodili su projekt "Danas nismo, sutra jesmo". Inspirisan kreativnim konceptom "Artvizma", projekat promoviše učešće mladih u prikazivanju gradova budućnosti. Kako bi ostvarili viziju projekta, mladi aktivisti su objavili takmičenje na svom Instagram profilu, što je rezultiralo značajnim odgovorom brojnih mladih osoba željnih izražavanja svoje umjetničke reprezentacije futurističke Velike Kladuše i Bijeljine. Tim povodom, Tarik Čolić i Dženis Hadžić su bili pravilno prepoznati i nagrađeni novčanom nagradom od 120 KM.

Cijela inicijativa je započela u Bijeljini, gdje je ideja o mozaiku uspješno provedena. Projektni tim naročito raduje činjenica da je veliki broj djece uzeo učešće u bojenju mozaika. Lokalna vlast Bijeljine odigrala je ključnu ulogu u stvaranju efikasne komunikacije s timom, osiguravajući prikladnu lokaciju za umjetnost mozaika.

Projekat je predstavljen i u Velikoj Kladuši tokom jula, kako bi se vizualizirao potencijalni budući izgled Velike Kladuše. Nagrađeno vizuelno rješenje je bilo izloženo ispred Starog hotela u V. Kladuši, te su građani pozvani da se okupe na istom mjestu u podne i aktivno učestvuju u bojenju i dovršavanju umjetničkog djela, kao i njegovoj instalaciji u Starom hotelu u centru Velike Kladuše. Osnovni cilj ove inicijative je bio inspirisati inovativne koncepte i promovirati promišljeno urbanističko planiranje za napredak gradova u Bosni i Hercegovini. Posebno, projekat potiče razmišljanje o urbanom razvoju manjih općina u Bosni i

Hercegovini, što je trenutno izuzetno važno, naročito se fokusirajući na uključivanju maštovite i optimistične omladine, čija su vizuelna rješenja predstavljena kao integralni dio inicijative.

Grupa B: „Živjeti slobodno - perom se boriti“

Isidora Trivković, Kana Bajrić, Jovana Mišikić i Muhamed Ahmuljić, u saradnji sa izdavačkom kućom Buybook, su u sklopu projekta objavili konkurs "Živjeti slobodno per se boriti" za mlade osobe u dobi od 18 do 30 godina koje žive na teritoriji Bosne i Hercegovine, potičući ih da iskoriste svoju maštovitost i pošalju svoje kreativne radove. Ideja za organiziranje ovog konkursa potekla je iz želje da se mladim ljudima koji uživaju izražavati svoje misli i osjećaje pisanjem pruži prilika, motivacija i afirmacija da to čine izvan okvira svojih školskih zgrada, fakulteta ili kancelarija. Stoga

je tema konkursa bila potpuno otvorena, a format teksta nije bio ograničen. Tim je zaprimio više od stotinu najrazličitijih literarnih radova, te su imali jako težak zadatak da odaberu tri najbolja rada. Odabrani autori najboljih radova su Nejra Šehić s tekstom "Sloboda", Emana Kaminić s pričom "Pišem ti perom bosanskim" i Edna Pinjić s pjesmom " Ko bi rane ljubio". Nagrade će biti uručene na završnoj ceremoniji projekta koja će se održati u BuyBook prostoru.

Ovaj projekat ima za cilj osnaživanje mladih da se izraze kroz poeziju, koristeći pisani jezik kao sredstvo komunikacije. Da bi se uspješno realizirao projekat, uspostavljena je efikasna komunikacija sa BuyBook-om, a tim je samostalno koncipirao logo projekta uz pomoć mentora. Knjižara Buybook, partner projekta, obezbijedila je mjesto za održavanje događaja, te su također kreirali prepoznatljiv logo koji se koristi na Instagramu.

Na završnoj ceremoniji projekta šrisutni su imali priliku da uživaju u emotivnim pjesmama, inspirativnim pričama, te da osjete talase nade, koji su ispunili publikaciju. Pored toga, održana je i kratka panel diskusija na temu "Mladi i umjetnost". Tom prilikom prisutnima su se obratile pobjednice konkursa koje su se složile da konkursi ovog tipa ohrabruju autore i mlade umjetnike da koriste svoje talente kako bi oblikovali svijet u kojem će svi živjeti slobodno i dostojanstveno. Publikacija je dostupna na linku <https://humanitynacion.org/.../zivjeti-slobodno-perom.../> sa odabranim djelima mladih autora.

Grupa C: „Bosnia and Herzegovina Youth Capital“

Evropska omladinska prijestolnica bira se svake godine u cijelom Evropi, uključujući i Bosnu i Hercegovinu, gdje mladi aktivisti Alma Ramić, Haris Sandžak, Ajna Mesić i Dženan Sejdinović promoviraju evropske standarde. Primarni cilj projekta je konačno odrediti koji grad u Bosni i Hercegovini najviše ulaže u svoju mladost po evropskim standardima. Takmičenje će se održati u nekoliko kategorija koje vrijede isti broj bodova. Svaki grad će se ocjenjivati prema utvrđenim kriterijima i bodovanju, a grad sa najviše bodova osvaja titulu Omladinske prijestolnice Bosne i Hercegovine. Nakon što grad pobijedi, ne može učestvovati u takmičenju naredne dvije godine. Konkurs je podijeljen u sljedeće kategorije: podrška omladinskom aktivizmu i omladinskom organizovanju, obezbjeđivanje prostora za mlade i rad sa mladima, lokalne politike za mlade, razvoj potencijala mladih, i zapošljavanje mladih. Svaka od ovih kategorija vrijedi 10 bodova, odnosno 20% od ukupnog rezultata. Što je veći broj bodova, grad je uspješniji u određenoj kategoriji.

Logotip je simbolično osmišljen i predstavljen na Instagram profilu i široj javnosti. Važno je istaći da je Vijeće mladih Federacije Bosne i Hercegovine prepoznalo značaj ovog projekta i simboličan je partner u njemu. Promotivni event je održan 31. jula u 10 sati kako bi se predstavio projekat na kojem je prisustvovao manji broj predstavnika nevladinih organizacija u Vijeća mladih F BiH. Ovaj projekat, inspirisan konceptom Evropske omladinske prijestolnice, ima za cilj da osnaži i inspiriše mlade u zemlji stvaranjem mogućnosti za lični rast, kulturnu razmjenu i razvoj zajednice. Ovo nevjerovatno putovanje osnaživanja mladih i aktivnog građanstva, novosti o projektima koje vode mladi, interkulturalne razmjene i uticajne inicijative će oblikovati budućnost Bosne i Hercegovine. Svaki grad prolazi kroz proces evaluacije kako bi se ocijenila njegova efikasnost u zadovoljavanju potreba mladih ljudi. Različiti bitni aspekti za mlade pojedince, uključujući obrazovanje i razvoj potencijala za zapošljavanje, lokalne politike i drugo, titulu dobiva grad sa najvećom ocjenom, a aspekt se boduje pojedinačno i ukupni bodovi određuju glavni grad mladih Bosne i Hercegovine za tu godinu.

Grupa D: „Njena ulica“

“Njena ulica” je značajan poduhvat koji su napravile Layla Jusko, Adela Mujezinović i Selma Pandža. Primarni cilj ovog projekta je podizanje svijesti u Bosni i Hercegovini da samo 17 od 1037 ulica nosi imena žena. Projekat "Njena ulica" bazira se na zapažanju da je u gradu Sarajevu većina naziva ulica izvedena iz imena uspješnih pojedinaca, pretežno muškaraca, što rezultira nedostatkom zastupljenosti žena u ovom aspektu. Primarni cilj je pokretanje učinkovite kampanje koja podiže svijest kod šire populacije u Bosni i Hercegovini o značajnoj podzastupljenosti ulica koje nose imena žena. Istraživanje uključuje ispitivanje postojećih naziva ulica i njihovog porijekla, kao i vrjednovanje doprinosa žena gradu i njegovoj historiji.

Tim je kontaktirao Galeriju Brodac, koja je pozitivno odgovorila i obezbijedila potreban prostor za projekat. Tim je u galeriji organizovao [izložbu](#) na kojoj su učesnici umjetnički dočarali imena žena na ulicama koje žele preimenovati u Sarajevu. Dodatno, na zidu je bila istaknuta interaktivna mapa sarajevskih ulica, koja je prisutnima omogućila da aktivno daju svoj doprinos predlaganjem imena ulica koje bi željeli da dobiju imena po znamenitim Bosankama i Hercegovkama. Mlada umjetnica Lejla Vršić igrala je ključnu ulogu u toku cijelog procesa oslikavanja murala. Uspješno je kreiran Instagram profil sa objavama žena koje su dale značajan doprinos Bosni i Hercegovini, čime se podiže svijest javnosti, kao i anketa za prikupljanje konkretnih podataka neophodnih za daljnji razvoj.

Tokom mjeseca juna sve grupe su spojene sa HIA BiH internicom Adrijanom Agović (studentica na ERMA UNSA) koja je Fellowsima pružila dodatnu podršku te vodila izvještaj o napredovanju projekata o čemu je redovno izvještavala koordinatoricu projekta.

2.7 Peti modul programa: medijska promocija

Nakon uspješne implementacije grupnih projekata, učesnici su uz medijskog mentora Slađana Tomića do sredine septembra 2023. godine radili na intenzivnoj medijskoj promociji rezultata vlastitih projekata, te gostovali u više desetina televizijskih i radio emisija, te objavili tekstove o svom radu na nizu portala.

2.8 Treća PDVIAGMM Alumni Konferencija - Oblikovanje budućnosti demokratskog liderstva mladih

Treća PDVIAGMM Alumni konferencija, pod temom "Oblikovanje budućnosti demokratskog liderstva mladih", je održana 16. septembra 2023. godine u Sarajevu s ciljem okupljanja raznolike i dinamične grupe Alumni polaznika koji su tokom godina bili sastavni dio uspjeha i uticaja PDVIAGMM Fellowship programa.

Konferencija je poslužila kao platforma za kolektivno razmišljanje o postignućima, izazovima i transformacijskoj moći ovog Fellowshipa, sa fokusom prema budućnosti. Ulaskom u drugu deceniju implementacije programa, konferencija je naglasila važnost kretanja naprijed vodeći se zajedničkom vizijom budućnosti programa koji je imao ključnu ulogu u promociji demokratskih vrijednosti i osnaživanju novih mladih lidera.

Agenda je pažljivo osmišljena kako bi uključivala aktivno učešće svih prisutnih. Alumni iz različitih generacija i pozadina okupili su se kako bi podijelili svoja iskustva, uvide i razmišljanja o svojim putovanjima kao aktivni građani i mladi lideri. Kroz panel rasprave, radionice i interaktivne aktivnosti, učesnici su istraživali strategije za unaprijeđenje programa, proširenje njegovog uticaja i osnaživanje mladih lidera da postanu katalizatori demokratskih promjena. Konferencija je također obuhvatila razgovor o budućim inicijativama i prilikama za uključivanje alumni, uključujući programe mentorstva, projekte vođene od strane alumni i učešće alumni u programima HIA Ljetnog Fellowshipa.

Prva panel diskusija: "Kako motivisati sledeću generaciju changemaker-a?" je unijela mnogo inspiracije medju učesnike konferencije od strane Alumni panelistica Emine Mušije, Ivane Kulić, i Maide Zagorac, uz moderaciju Danijela Lazarevića. Naše panelistice su nekada bile jako mlade entuzijastkinje koje su sanjale o promjenama u svojim zajednicama. Danas, s godinama iskustva u sektoru civilnog društva, podijelile su svoje priče i iskustva i pokušale dati na osnovu toga konkretan odgovor kako inspirirati mlade i zainteresovati ih da aktivno učestvuju u donošenju promjena u društvu.

Radionicu "Budući trendovi i izazovi u građanskom angažmanu mladih" su facilitirali Senior Fellow Kerim Hodžić i programska direktorica HIA BiH Zarja Marković. Čuli smo kreativne prijedloge tema fokusa budućih projekata za narednu generaciju Fellowsa Poticanje demokratskih vrijednosti i aktivnog građanstva među mladima programa i Summer Fellowshipa, ali i viziju za budućnost ovih programa.

Druga panel diskusija: "Medijski fokus na osnaživanje mladih". Sa nama su panelistice Hata Kujraković, Anida Sokol, i Isidora Trivković, uz moderatora Slađana Tomića. Dinamična diskusija je uključivala teme analize odnosa medija i mladih, uticaja negativnih narativa iz medija i manjka pozitivnih priča o aktivnostima mladih. S druge strane naše fellowke su podijelile svoje iskustvo s medijima kroz medijsku promociju svojih projekata i koliki uticaj je imalo na izgradjivanje njihovih vještina i osnaživanje.

2.9 Ceremonija zatvaranja programa

Ceremonijom dodjele certifikata 17. septembra 2023. finaliziran je jedanaesti po redu PDVIAGMM ciklus. Ceremoniji su prisustovali fellows i fellowke ovogodišnjeg ciklusa. Dodjelom certifikata i zakuskom i službeno je zatvoren ovogodišnji ciklus, te su pokrenute aktivnosti za objavu poziva za prijavu na učešće na dvanaestom ciklusu programa.

3. 12 LEKCIJA O NATO-U I BOSNI I HERCEGOVINI

Ovaj projekat, podržan od strane Ministarstva vanjskih poslova Republike Češke, ima za cilj podizanje svijesti o NATO-u u bosanskohercegovačkom javnom diskursu kreiranjem dopunskog štiva za studente i širu javnost. Poziv se odnosi na mlade osobe (diplomante i magistrante) iz cijele BiH, koji imaju razvijen interes za istraživanje sigurnosnih pitanja i uloge multilateralnih institucija u očuvanju globalne sigurnosti, poput NATO-a, i već su pisali diplomski ili magistarski rad na ovu ili slične teme. Odabrani mladi će zajednički raditi na sastavljanju 10-12 poglavlja knjige koja će odgovoriti na najosnovnija pitanja o razvoju NATO-a, ali i na neka složena pitanja vezana za razvoj odnosa BiH sa Alijansom.

Program se sastoji iz sljedećih komponenti:

Faza 1 (decembar 2022.)

Dvodnevna trening i brainstorming radionica (o sadržaju knjige) koja će se održati u Sarajevu za u periodu od 16.12. do 18.12.2022. godine i u kojoj će učestvovati 12 odabranih mladih ljudi iz cijele BiH koji imaju prethodno iskustvo u istraživanju o NATO-u ili su o ovoj temi pisali svoje diplomske ili magistarske teze.

Faza 2 (januar 2023. – oktobar 2023.)

Izrada i uređivanje knjige; Online konsultacije i rad sa mentorom; Finaliziranje knjige; Promocija knjige na javnom događaju; Medijska promocija knjige od strane učesnika i projektnog tima.

Humanity in Action Bosna i Hercegovina je 25. oktobra 2022. godine objavila poziv za dostavljanje prijava za učešće na novom projektu “12 lekcija o NATO-u i Bosni i Hercegovini”. Prijave je moguće slati do 24. novembra 2022. godine preko formulara koji se nalazi na [linku](#).

U mjesecu novembru, tačnije 24. novembra je završen otvoreni poziv za dostavljanje prijava za učešće na projektu “12 lekcija o NATO-u i Bosni i Hercegovini. Prijavu je dostavilo 20 mladih iz cijele BiH te je pažljivom evaluacijom pristiglih prijava, odabrano 15 mladih kojima je upućeno prihvatno pismo za učešće na programu. Odabrani mladi će zajednički raditi na sastavljanju 10-12 poglavlja knjige koja će odgovoriti na najosnovnija pitanja o razvoju NATO-a, ali i na neka složena pitanja vezana za razvoj odnosa BiH sa Alijansom.

Odabrani učesnici i učesnice su:

Ime i prezime:	Mjesto:	Visokoškolska ustanova (univerzitet, fakultet, visoka škola):	Smjer:	Godina studija ili godina u kojoj ste diplomirali/magist rirali:
Vanessa Katana	Kiseljak	Univerzitet u Sarajevu, Pravni fakultet	Pravni fakultet	4. Godina
Nina Kurt	Sarajevo	Univerzitet u Sarajevu, Fakultet političkih nauka	Međunarodni odnosi i diplomatija	2022
Marko Ćuže	Ljubuski	Sarajevo School of Science and Technology	Politike nauke i međunarodni odnosi	3. godina
Filip Novaković	Srbac	Pravni fakultet Univerziteta u Banjoj Luci	Pravo	2022
Ajla Kuluglić	Tuzla	Pravni fakultet UNSA	Katedra pravno- ekonomskih nauka	2021
Haris Šehović	Sarajevo	International Burch University	International Relations and European Studies	2021
Emman Žiško	Sarajevo	Univerzitet u Sarajevu - Pravni fakultet	Pravo Evropske unije	kandidat za odbranu Završnog rada na Drugom ciklusu studija (UNSA - Pravni fakultet)
Đorđe Dujković	Doboj	Fakultet političkih nauka Univerzitet u Banjoj Luci	Politikologija	Apsolvent
Nasiha Nuhanović	Sarajevo	Univerzitet u Bologni (UNIBO), Univerzitet u Sarajevu (UNSA)	Pravo, demokratija i ljudska prava	2021
Tarik Ekmešić	Travnik	Univerzitet u Sarajevu/Univerzitet u Bolonji	Pravo/Demokratija i ljudska prava	2021/2022
Selma Ibrenić	Banjaluka	Internacionalni Univerzitet u Sarajevu, Fakultet menadžmenta i javne uprave	Međunarodni odnosi	1. godina Master studija

Lamija Kovačević	Mostar	Centar za interdisciplinarna istraživanja "prof. Zdravko Grebo"	Demokratija i ljudska prava u jugoistočnoj Evropi	MA (2023); BA (2022)
Ema-Džejna Zukan	Smolo-Visoko	Univerzitet u Sarajevu, Fakultet političkih nauka	International Relations and Diplomacy	2019. BA, 2021. MA
Jasmin Spahić	Sarajevo	SUNY Canton - (State University of New York)	International finance	2014
Mubina Šašić	Konjic	Karadeniz Technical University and International University of Sarajevo	MSc in Electrical and Electronics Engineering	2022

Nakon radionice u decembru 2022. godine, mladi autori učestvuju u aktivnom istraživanju i pisanju poglavlja, uz pomoć mentora. Dogovorena je i podrška Fakulteta političkih nauka UNSA koji će biti glavni izdavač publikacije i na kojem je planirano održavanje promotivnog eventa tokom kojeg će se predstaviti publikacija uz prikladan program i govornike relevantne u ovom polju. Recenzenti su prof. dr. Adis Maksić, International Burch University i prof. dr. Mirza Smajić, Fakultet političkih nauka UNSA.

4. TABLETOP REPRODUCTIVE RIGHTS

"Tabletop Reproductive Rights" projekat, koji podržava ured **UNFPA Bosnia and Herzegovina**, je okupio mlade ljude kako bi zajednički razvili društvenu igru na ploči fokusiranu na teme menstrualnog zdravlja, siromaštva, higijene i stigme koje su direktno vezane za ove pojmove. Učesnici_ ce projekta su se okupili u Sarajevu na trodnevnoj radionici (21. - 24. novembar 2022. godine) tokom koje su, uz rad sa mentoricom Ivanom Kešić, osmisliti koncept i okvirni dizajn igre na ploči. Nakon radionice, do kraja decembra 2022. godine, učesnici_ ce su nastavili raditi sa mentoricom i grafičkim dizajnerom kako bi se koncept igre realizovao u finalni produkt.

Poziv za dostavljanje prijave je otvoren 16. novembra putem [formulara](#) i pd zaprimljenih prijava, odabrano je četvero mladih za učešće: Layla Jusko, Edin Delić, Farah Dalipagić i Nađa Tukić. Nakon radionice, koju je facilitirala Ivana Kešić, mentorica, sa izvornim dizajnom učesnici i koordinator Daniel Lazarević su održali sastanak sa grafičkim dizajnerom koji je uskoro dostavio prvi dizajn igre, a igra „Ciklus“ je finalizirana krajem decembra 2022. godine.

U narednim mjesecima, nakon pregovora sa predstavnicima kantonalnog Ministarstva obrazovanja, igra na ploči "Ciklus" doživljava veliki uspjeh. Svaka srednja škola u Kantonu Sarajevo dobit će igru s ciljem edukacije o menstrualnom ciklusu i borbe protiv stigme vezane za isti. Tokom maja je izvršeno testiranje igre u srednjoj medicinskoj školi "Jezero", te se pokazala korisnom u edukovanju učenika, kao i u motivisanju mladih da istraže više o menstrualnom zdravlju.

Obilježili smo i Dan menstrualnog zdravlja predstavljanjem igre na ploči "Ciklus" koja je nastala kao projekat mladih uz podršku UNFPA Bosnia and Herzegovina Pored našeg tima, prisutnima su se obratili John Kennedy Mosoti i predstavnice ministarstva obrazovanja KS. Naš event okupio je prolaznike ispred tržnog centra Aria, koji su imali priliku igrati Ciklus, a nagrade za igrače je obezbijedio dm drogerie markt Bosna i Hercegovina. U nagrade su bile uključene i simbolične narukvice koje su napravile migrantkinje iz prihvatnog centra Ušivak.

Tokom ljeta 2023. godine, igra na ploči „Ciklus“ je bila dio više različitih aktivnosti koje je organizovao UNFPA BiH u saradnji sa talijanskom ambasadam u BiH, kao što je festival u Banja Luci.

Više o projektu na linku: <https://humanityinaction.org/tabletop-reproductive-rights/>

5. EUSYP BIH ALUMNI NETWORK: CONNECTING CAPACITY-BUILDING AND EU-ORIENTED POLICY PRACTICE AMONG BIH CIVIL SERVANTS

Cilj ovog projekta, koji je implementiran uz podršku **Evropske Unije** i **British Councila u BiH** unutar programa **EU Scheme for Young Professionals**, ogleda se u jačanju kapaciteta alumni grupi EUSYP projekta, kroz osnivanje udruženja koje će doprinosti širenju ideja i vizije projekta. Ovaj projekat ima dva osnovna cilja: da unaprijedi profesionalne kapacitete EUSYP alumništa kroz njihovo formalno organizovanje u okviru registrovanog pravnog udruženja, i drugi, da olakša alumni rad i javni angažman u promoviranju EU orijentirane državne službe u Bosni i Hercegovini kroz implementaciju projekta podizanja svijesti koji usađuje opredijeljenost za vrijednosti EU i povećava znanje i razumijevanje državnih službenika o procesu pristupanja EU na svim nivoima vlasti u BiH, uključujući lokalne (općinske/gradske).

U toku mjeseca augusta 2022. godine počela je implementacija nastavka projekta sa EUSYP Alumni grupom podržanog od strane British Councila i Evropske Unije tokom 4 naredna mjeseca (august-novembar 2022. godine). Projekat ima za cilj podizanje svijesti lokalnih gradskih uprava o bitnosti Evropske Unije za lokalne zajednice. Kroz 5 informativnih videa plan je prikazati važnost EU podrške za lokalni razvoj. Projekat je trajao do novembra 2022. godine te je održan finalni događaj u svrhu promocije kreiranih videa i zagovaranja za Evropsku Uniju.

Nakon obavljenih priprema sa eksternim stručnjakom i EUSYP timom pripremljen je materijal i koncept za produkciju 5 informativnih videa i pratećih brošura o tome zašto je EU bitna za lokalni nivo države. Tim je tokom oktobra 2022. godine putovao u Široki Brijeg i Banja Luku kako bi obavili snimanje sa lokalnim ekspretima, te je obavljeno i više snimanja u Sarajevu.

U toku mjeseca novembra 2022. godine uspješno je finaliziran projekat. Na finalnom eventuu organizovanom 24. novembra 2022. godine predstavljeni su rezultati projekta koji ima za cilj da kroz pet edukativnih videa i brošura jača kapacitete državnih službenika_ca u jedinicama lokalnih samouprava

široj BiH. Projekat je povezoj državne službenike_ce iz cijele BiH i postavio temelje za buduću saradnju. Videi su dostupni na You Tube kanalu Udruženja na linku: <https://www.youtube.com/eusypalumni>

6. GOOD ENERGY IS GOOD LIVING! - INCREASING PUBLIC AWARENESS ON POSSIBILITIES OF ORGANIZING IN THE RENEWABLE ENERGY COMMUNITIES (RECS) IN BOSNIA AND HERZEGOVINA

Dvije trećine globalnih emisija stakleničkih plinova dolazi od korištenja energije, što energiju čini prirodnom polaznom tačkom za povećanje napora na ublažavanju klimatskih promjena. Efikasna energetska tranzicija zahtijeva aktivno učešće građana, a zajednice obnovljivih izvora energije (renewable energy communities REC) mogu igrati ključnu ulogu u stavljanju građana u centar.

U Bosni i Hercegovini ugalj je najkorišteniji izvor proizvodnje električne energije. U 2021. godini više od dvije trećine ukupne proizvodnje električne energije proizašlo je iz fosilnih goriva. Tranzicija energetskog sektora u Bosni i Hercegovini je kompleksno pitanje i veliki izazov koji je ujedno i izuzetna prilika za ekonomski razvoj. Energetska tranzicija će zahtijevati značajna ulaganja u niskougljične tehnologije i infrastrukturu. Privlačenje investitora za finansiranje niskougljičnih projekata je ključni izazov i ovaj projekt će predstaviti REC kao jedno od mogućih rješenja za takve projekte.

Projekat, koji smo implementirali u saradnji sa **Alumnistima programa EU Scheme for Young Professionals in BiH** i koji podržavaju **Evropska unija** i **British Council**, ima za cilj podići svijest i znanje o konceptu REC-a kod građana, predstavnika lokalnih zajednica i privrednih komora na ciljanom području (Banja Luka, Bijeljina i Sarajevo), koji će biti uključeni u proces implementacije mjera i potencijalne inicijative izmjena važećeg zakonodavstva u oblasti obnovljivih izvora energije. Projekat će poslužiti kao dobra polazna tačka za cjelokupno funkcionisanje REC-a u BiH, njihovu održivost i njihovu pozitivnu upotrebu u kontekstu ispunjavanja zahtjeva za buduću pristup EU.

Projekat je obuhvatao period od 5 mjeseci (juli - novembar 2022. godine), tokom kojeg su održani 2 sastanka sa udruženjima gradova i općina FBiH i RS i 2 sastanka sa privrednim komorama FBiH i RS. Učesnici su upoznati sa glavnim elementima integracije REC-a u pravni i tehnički okvir BiH, s naglaskom na potencijale i izazove. Nakon sastanaka sa privrednim komorama, privatnim kompanijama koje su članice komora, distribuiran je informativni e-mail sa promo materijalom i informacijama o projektu, kako bi se proširio domet poruke projekta. Paralelno sa ovim, organizovana su 3 info dana u 3 grada u BiH, sa ciljem informisanja građana o mogućnostima organizovanja RECs. Tokom novembra su održani posljednja tri sastanka sa predstavnicima u Banja Luci, te je pisanjem izvještaja projekat zaključen krajem novembra 2022. kako je i planirano.

7. OSTALE AKTIVNOSTI

Fondacija je zahvalna UNFPA Bosna i Hercegovina na pozivu da prikažemo naše društvene igre #gamEscape na događaju koji je organiziran 27. oktobra povodom obilježavanja Dana Ujedinjenih nacija. Uvaženi gosti iz diplomatskog jezgra u BiH bili su veoma zainteresovani i znatiželjni za nastanak igara i pouke s obzirom da se igre fokusiraju na teme kao što su postkonfliktna društva, pomirenje, ratne traume i izgradnja mira. Odštampani primjerci su podijeljeni na oduševljenje gostiju koji su obećali da će igrati igrice.

26. oktobra naš tim je na 12. Sajmu stipendija predstavljao programe za studente – PDVIAGMM, 12 lekcija o NATO-u i BiH, te HIA Summer Fellowship 2023. Sajam već 12 godina organizira Univerzitet u Sarajevu, te je ove godine nakon Covid-19 pauze Sajam održan uživo u prostorijama Rektorana Pravnih Fakulteta UNSA. Tim je tokom dana razgovarao sa velikim brojem zainteresovanih studenata.

20. oktobra smo učestvovali na završnom događaju koji je organizovala Strategic Analysis Slovakia, kao jedna od partnerskih organizacija na projektu podržanom od strane Međunarodnog Visegrad Funda. Događaj pod nazivom Zapadni Balkan, Moldavija, Ukrajina i Gruzija: „Manifest“ za evropsku budućnost omogućio je širu diskusiju sa predstavnicima EU, kao i sa nizom stručnjaka i stručnjaka o budućem putu integracije ovih zemalja u EU.

Naš Senior Fellow Samir Beharić je u Ministarstvu vanjskih poslova Češke Republike u Pragu govorio u borbi protiv etničke segregacije o obrazovanju u BiH. Sa učesnicima konferencije o ulozi obrazovanja u jačanju demokratskih institucija u zemljama Zapadnog Balkana, Beharić je podijelio svoje iskustvo i iskustvo jajačkih srednjoškolaca u sprječavanju osnivanja "dvije škole pod jednim krovom" u Jajcu. Osim toga, Beharić je zvaničnicima Ministarstva vanjskih poslova Republike Češke ponudio set prijedloga čija bi implementacija vodila ka potpunom ukidanju prakse "dvije škole pod jednim krovom", koja postoji u 56 obrazovnih institucija u tri kantona Federacije BiH. Na koncu svoga izlaganja, Beharić je problematizirao i diskriminirajući praksu koja se provodi nad učenicima nesrpske nacionalnosti u školama bh. entiteta Republika Srpska. Konferencija je održana 23. i 24. novembra u sklopu češkog predsjedanja Vijećem Europske unije.

Naša program menadžerica Zarja Marković bila je dio panel sesije „Uključivanje civilnog društva u PAR na lokalnom nivou – primeri iz regiona“ na 3. Weber regionalnoj konferenciji CITIZENS FIRST u Beogradu, gde je predstavila nacrt, ciljeve, uticaj i nalaze našeg WeBER 2.0 projekta "Mladi pristupaju javnim informacijama". Fondacija je bila jedan od korisnika programa malih grantova #EU_WeBER, koji je podržao 31 lokalnu organizaciju širom Zapadnog Balkana u njihovoj potrazi za boljom javnom administracijom.

Naš izvršni direktor Jasmin Hasić je 01. novembra gostovao u emisiji Novi dan na N1 Bosna i Hercegovina gdje se, povodom održavanja Samita Berlinskog procesa, osvrnuo na pitanje uloge mladih i toga šta berlinski proces donosi njima konkretno, zaključivši da suština Berlinskog procesa treba da promjeni paradigme uloge mladih u društvima i da mlade ljude dovede za 'stolove' sa predsjednicima i predsjednicama vlada, a ne da se njihove poruke samo prenose službenim kanalima predstavnicima vlada koji dolaze na velike samite poput ovoga koji se održava u Berlinu trenutno.

Naše Senior Fellowke Aiša Avdić i Aleksandra Đukić su povodom međunarodnog dana ljudskih prava na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Tuzli promovisale svoj Action projekat Radio Drama "Lejlin put" pred velikim brojem studenata te su dale i izjave za lokalne medije.

Tokom 1. modula PDVIAGMM programa nas je posjetila ekipa Omladinskog programa BHRT-a tokom predavanja o medijskoj pismenosti koje je vodila Anida Sokol, te su snimili koristan materijal za serijal o medijskoj pismenosti. Govorili smo i o PDVIAGMM programu, a i naše Fellowske Ajna i Layla su podijelile svoje impresije s programa i iskustvo sa medijskom pismenošću. Video dostupan na [linku](#).

Naš projektni koordinator Daniel Lazarević je za RTV USK program govorio o novoj edukativnoj igri na ploči "Ciklus" i #gamEscape igrama koje smo razvili uz podršku UNFPA BiH. Daniel je također govorio više o ciljevima naše Fondacije koje želimo postići uvođenjem inovativnijih metoda edukacije mladih o demokratiji, ljudskim pravima i aktivnom građanstvu, kao i o drugim aktivnostima Fondacije. Na kraju je upoznao gledatelje s tim da će igra "Ciklus" za početak biti distribuirana u sve škole u Kantonu Sarajevo s planom da bude dostupna i šire. Video dostupan na [linku](#).

17. januara u organizaciji Post-Conflict Research Center i ambasade Velike Britanije, učestvovali smo zajedno sa drugim bh. organizacijama civilnog društva na posebnom savjetodavnom sastanku s Alistairom Harrisom o praćenju i djelovanju na rizike od sukoba i zločina. Sastanku su prisustvovali članovi i prijatelji Western Balkans Coalition for Genocide and Mass Atrocity Crimes Prevention, koji je osnovao PCRC sa Uredom Ujedinjenih naroda za prevenciju genocida i odgovornost za zaštitu (UNOGPRP).

Daniel Lazarević je 15. januara u izdanju emisije Uzbuđenje na Face TV Sarajevo govorio o nedavnom projektu Fondacije čiji je produkt nova edukativna igra na ploči "Ciklus", ali i o #gamEscape igri "Behind the Wall" koju smo ranije kreirali, sve uz podršku UNFPA BiH. Hvala na prilici da prezentujemo naš rad s mladima!

Početak februara imali smo priliku upoznati mlade sa radom HIABiH, našim ciljevima, prošlim projektima i tekućim projektima, kao i onima koji su u finalnim fazama implementacije na TEDxYouth Marijin Dvor na kojem su učestvovali naš Izvršni Direktor Dr. Jasmin Hasić i Programska direktorica Zarja Marković, te su predstavili HIABiH i naš nedavni projekat: igru na ploči „Ciklus“.

U februaru imali smo se priliku sastati sa Janom Cingelom, „Strategic Analysis SK“, na panel diskusiji o hibridnim prijetnjama zemljama zapadnog balkana. Diskusija je bila produktivna i pomogla je učesnicima da bolje razumiju probleme u BiH, zašto je BiH tako osjetljiva na hibridne prijetnje, te kako se zaštititi od istih.

Krajem februara, prisustvovali smo projekciji predstave „U ime oca“ u Pozorištu Mladih, koju je organizovalo UG „Zaboravljena djeca rata“, te se fokusirala na problematiku djece rođene zbog rata, tj. kao rezultat ratnog silovanja, ali i na sam zločin, kao i na izazove odrastanja djece rođene zbog rata.

HIA tim prisustvovao je promociji publikacije istraživanja Mediacentra Sarajevo „Štetni narativi tokom izbora: kampanje diskreditacije, rodni stereotipi i narativi mržnje“, te stručnoj diskusiji koju je moderirala naša senior fellowka Anida Sokol.

Za Međunarodni Dan Žena, 8. mart, naša Projektna Direktorica, Zarja Marković prisustvovala je manifestaciji u rezidenciji Ambasadora Ujedinjenog Kraljevstva u BiH koja je skupila uspješne žene iz različitih sektora djelatnosti u BiH.

HIA Fellowsi iz BiH imali su priliku prisustvovati konferenciji koju je organizovala Westminster Fondacija za Demokraciju, te slušati govornike kao što su Nj. E, Julian Rielly, Ambasador Ujedinjenog Kraljevstva u BiH, Baronesu warsi, članicu Doma Lordova Britanskog Parlamenta, te slušati panel i postavljati pitanja panelistima različitih uloga u lokalnoj i međunarodnoj političkoj sceni. Na kraju konferencije, prisutnima se obratio Irfan Čengić.

Prisustvovali smo treningu koji je organizovao centar za mlade „Kvart“ iz Prijedora. Učesnicima treninga obratili su se aktivisti, članovi marginalizovanih zajednica u BiH, te novinar Mirnes Bakija. Učesnici su se edukovali o poziciji marginalizovanih zajednica iz BiH, trenutnom načinu medijskog izvještavanja o njima, te načinu kreiranja vlastitih mini-kampanja, infografika i vizuala.

HIA BiH tim imao je priliku predstaviti rad Fondacije na radionici za mlade „Voices of Today - Youth Power - A road map for young change-makers skills“, u organizaciji EU Info Centra I omladinskim organizacijama u Drugoj gimnaziji Sarajevo. Na radionici nas je predstavila Programska direktorica Zarja Marković.

HIA tim je 6. jula obavio sastanak sa Gregom Guggenmosom (2021 Landecker Fellowship) koji je angažovan od strane HIA Inc. da kao pripravnik radi na istraživanju vanjskih organizacija u kontekstu HIA Fellowship programa. Cilj istraživanja je pružiti podršku svakom od HIA ureda u otkrivanju mogućnosti za partnerstva, novih izvora finansiranja i razmatranja načina za inovaciju I prilagođavanje Fellowship programa. Kako bi dobio dublji uvid u stvarno stanje u svakoj od HIA zemalja, Greg je razgovarao sa osobljem iz svake kancelarije, te je sa našim timom imao priliku dublje ući u problematiku rada sa mladima i održavanju njihovog interesa za teme oko kojih se gradi svaki sarajevski Fellowship, te oko finansiranja ovakve vrste programa. Greg će prikupljene informacije prenijeti HIA Inc. boardu te će se dalje nastaviti raditi u smjeru inovacije Fellowship programa za nove generacije mladih.

Programska direktorica Zarja Marković je 11. jula imala priliku sastati se sa Hashimom Albohayahuom iz iračke organizacije “The political and governance development academy” koji je organizovao tim Udruženja građana i građanki "Zašto ne" u sklopu njihovog 9. Internacionalnog Fellowshipa za kolege/ice iz MENA regije (Bliski Istok i Sjeverna Afrika). Ovaj jednomjesečni program ima za cilj da predstavnicima organizacija civilnog društva i medija iz MENA regije pruži priliku da uče i razmjene iskustva o temama poput korištenja tehnologije za promociju demokratije, praćenje političkih procesa, praćenje budžeta, zagovaranje, provjere činjenica itd. Hashim je iskazao interesovanje da se bliže upozna sa radom HIA BiH, te su tokom sastanka imali priliku razmijeniti iskustva i izazove.

Učestvovali smo na Okruglom stolu sa organizacijama nevladinog sektora o izučavanju EU u BiH koji se održava 28. septembra 2023. godine, na Internacionalnom Burč univerzitetu. Ovaj okrugli stol se sprovodi u okviru Unis4EU projekta, finansiranog od strane Evropske unije kroz Instrument za prepristupnu pomoć, a ima za cilj osnažiti akademsku zajednicu da podrži proces pristupanja Bosne i Hercegovine Evropskoj uniji kroz obrazovanje aktera koji direktno učestvuju u procesu.